

Topkoers 2009/2010

Voorbeeld bedrijf

Accon AVM

INHOUDSOPGAVE

VERANTWOORDING	1
1. STRUCTUUR VAN HET BEDRIJF	2
2. BESTEDING VAN EN BEHOEFTE AAN FINANCIËLE RESULTATEN	4
3. PLANNING	6
4. FINANCIËLE KENGETALLEN	
4.1 Financiële kengetallen per 100 kg melk	7
4.2 Vee en voer	8
4.3 Bewerking en organisatie	10
5. BREAK-EVEN MELKPRIJS PER 100 KG MELK	12
6. FINANCIERING	
6.1 Eigen vermogen	14
6.2 Vreemd vermogen	14
6.3 Financieringsmogelijkheden	15
BIJLAGE A: FINANCIËLE RESULTATEN	16
Break-even melkprijsmonitor	17

Leeuwarden, 6 mei 2011

Verantwoording

TopKoers geeft uw bedrijfssituatie weer aan de hand van strategische kengetallen. De gegevens in dit verslag zijn ontleend aan uw jaarrapport 2008/2009 en uw concept jaarrapport 2009/2010, waarbij door accon■avm een samenstellingverklaring is afgegeven. Daarnaast is op basis van deze gegevens, uw aannames en uitgangspunten een prognose voor het komende boekjaar opgesteld. Er is **geen accountantscontrole toegepast** op de gegevens van TopKoers.

TopKoers bevat toekomstgerichte financiële informatie die is gebaseerd op verwachtingen voor het komende jaar. De door ons opgestelde planning van de geldstroom zal afwijken van de werkelijke geldstroom en is mede bepaald op basis van uw aannames en uitgangspunten. Er is ons niets gebleken op grond waarvan wij zouden moeten concluderen dat de veronderstellingen die we als basis hebben genomen voor deze planning niet aannemelijk zouden zijn.

Doel

De jaarrapporten zijn een terugblik op wat is geweest. Gezien de ontwikkelingen in de sector kijken wij graag met u vooruit door middel van een planning voor het huidige boekjaar. Dat geeft u de mogelijkheid tijdig aanpassingen in uw bedrijfsvoering door te voeren. De volgende vragen kunnen u hierbij helpen:

- Wat is de meest beperkende factor in de ontwikkeling van uw bedrijf?
- Wat is het plan van aanpak dat u hanteert om uw doelen te realiseren?
- Welke minimale omzet moet u maken om aan al uw verplichtingen te kunnen voldoen en uw geplande investeringen te kunnen doorvoeren?
- Wilt u een **gezinsbedrijf** runnen, schaalte u op tot het niveau waarbij **één vaste medewerker** rendeert of groeit u door naar een schaal waarin een **team** kan opereren?
- Is uw **eigen** slagkracht voldoende voor uw **eigen** toekomstplannen?
- Hoe scoort u ten opzichte van uw collega's?
- Op welke punten kan het beter?
- Hoe kunt u uw bedrijf sterker maken?

TopKoers begint met het bepalen van de meest beperkende factor in uw bedrijf. Wij willen graag met u eindigen met een plan van aanpak, inclusief de financiering ervan, om zo uw doelstellingen te realiseren. Dat brengt u echt vooruit!

Met vriendelijke groet,

accon■avm agro bedrijfsadvies b.v.

Namens deze:

A. Adviseur

Agrarisch Bedrijfsadviseur

1. STRUCTUUR VAN HET BEDRIJF

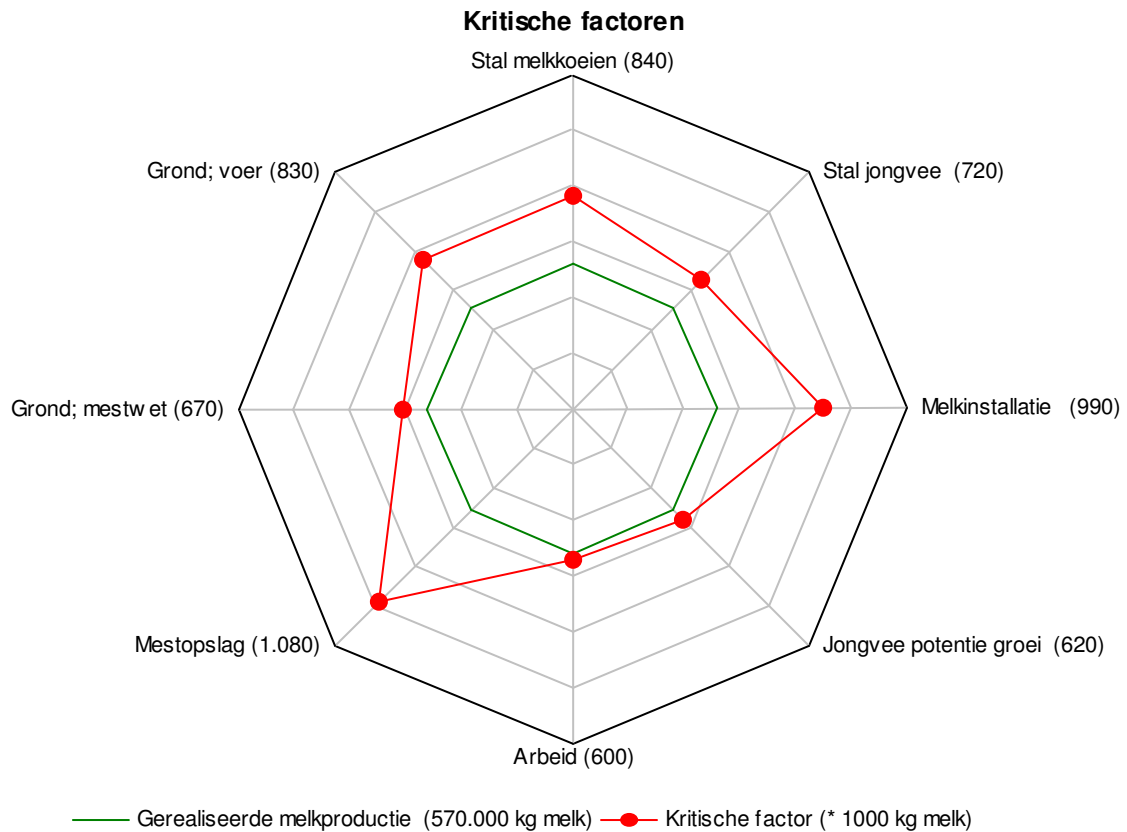
	<u>2009/2010</u> gemiddelde ***)	<u>2009/2010</u>	<u>2008/2009</u>
Bedrijfsoppervlakte (kadastrale maten) in ha.			
Eigendom	27,25	50,22	50,22
Pacht (6 jaar en langer)	11,41	4,95	4,95
Erfpacht	5,01	0,00	0,00
Losse pacht	4,02	0,00	0,00
	<u>47,69</u>	<u>55,17</u>	<u>55,17</u>
Grond Dienst Regelingen in ha.			
Grasland	42,5	52,0	52,0
Bouwland	4,0	0,0	0,0
	<u>46,5</u>	<u>52,0</u>	<u>52,0</u>
Grondgebruik (bedrijfseconomisch) in ha. *)			
Grasland	42,5	52,0	52,0
<i>waarvan met natuurbeheer</i>	<i>5,0</i>	<i>5,0</i>	<i>5,0</i>
Bouwland veehouderij (snijmais, tarwe)	4,0	0,0	0,0
Verhuurde grond	0,1	0,0	0,0
	<u>46,6</u>	<u>52,0</u>	<u>52,0</u>
Melkquotum			
Referentiehoeveelheid melk (kg)	579.975	568.815	563.183
Leasemelk (kg)	609	0	0
	<u>580.584</u>	<u>568.815</u>	<u>563.183</u>
Vetreferentie (percentage)	4,39	4,52	4,52
Te leveren:	578.016	570.863	563.183
Geleverd aan fabriek kg melk	591.126	568.815	578.554
Vet%	4,41	4,50	4,52
Eiwit%	3,52	3,62	3,64
Ureum	21	21	24
Ten opzichte van referentiequotum	102,3	99,6	102,7
Veestapel			
Melkkoeien	73	75	71
Vrouwelijk jongvee > 1 jr	27	29	31
Vrouwelijk jongvee < 1 jr	27	27	28
Stieren < 1 jaar	1	1	0
Arbeid			
Eigen arbeidskrachten (V.A.K.) *)	1,4	1,0	1,0
	<u>1,4</u>	<u>1,0</u>	<u>1,0</u>
Kengetallen			
Kg melk per ha voederoppervlak	12.700	10.900	11.100
Kg melk per aanwezige koe	8.060	7.620	8.180
Kg melk per V.A.K.	407.000	569.000	579.000
Kg melk per koeplaats	6.000	6.000	6.000

*) gebaseerd op uw eigen opgave.

**) gebaseerd op werkelijke uitgaven voor betaalde arbeid gedeeld door € 38.000.

***) Het gemiddelde in uw rapport is gebaseerd op bedrijven met een melkquotum tussen 450.000 en 700.000 kg en een intensiteit tussen de 8.000 en 18.000 kg melk per hectare voor melkvee gebruikte grond. Indien u vergeleken wilt worden met andere gemiddelden, dan kunt u deze opvragen bij uw adviseur.

KRITISCHE FACTOREN VOOR BEDRIJFSONTWIKKELING

Toelichting bij de grafiek

Bij de totstandkoming van deze grafiek zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

Aantal melkrobots	n.v.t.
Capaciteit melkstal koeien/uur (incl. schoonmaken)	65
Ligboxen melkkoeien (incl. droge koeien)	100
Stalplaatsen jongvee	70
Mestopslagcapaciteit (m3)	2.450

Welke kritische factor is het meest beperkend voor uw bedrijfsontwikkeling?

Wat is het plan van aanpak voor het opheffen van deze beperking?

Welke zaken wilt u aanpakken?

Hoe wilt u dit aanpakken?

Wanneer gaat u dit realiseren?

Dit is de kern van uw bedrijfsplan!

2. BESTEDING VAN EN BEHOEFTE AAN FINANCIËLE RESULTATEN

	<u>Uw planning</u>		<u>Gemiddelde</u>		<u>2009/2010</u>		<u>2008/2009</u>	
Melkproductie (kg)		470.000		591.126		568.815		578.554
Bruto geldstroom bedrijf *)	21,2	99.800	14,8	87.500	11,7	66.500	16,3	94.300
af: financiële baten en lasten	15,4	72.500	4,6	27.300	9,9	56.100	11,6	67.200
Cash flow **)	5,8	27.300	10,2	60.200	1,8	10.400	4,7	27.100
bij: privé stortingen bedrijf	0,0	0			3,1	17.700	0,1	400
af: privé onttrekkingen bedrijf	3,2	15.000	4,6	27.000	4,9	27.800	3,9	22.800
af: belastingen	0,0	0			0,0	0	3,8	22.200
Slagkracht/ reserveringscapaciteit ***)	2,6	12.300	5,6	33.100	0,0	300	-3,0	-17.500
af: aflossingen	6,9	32.500	3,6	21.600	5,7	32.400	4,3	25.100
Marge voor investeringen	-4,3	<u>-20.200</u>	2,0	<u>11.600</u>	-5,7	<u>-32.100</u>	-7,4	<u>-42.600</u>
waarvan aanwas	0,0		0,6		0,4		1,1	

Toelichting:

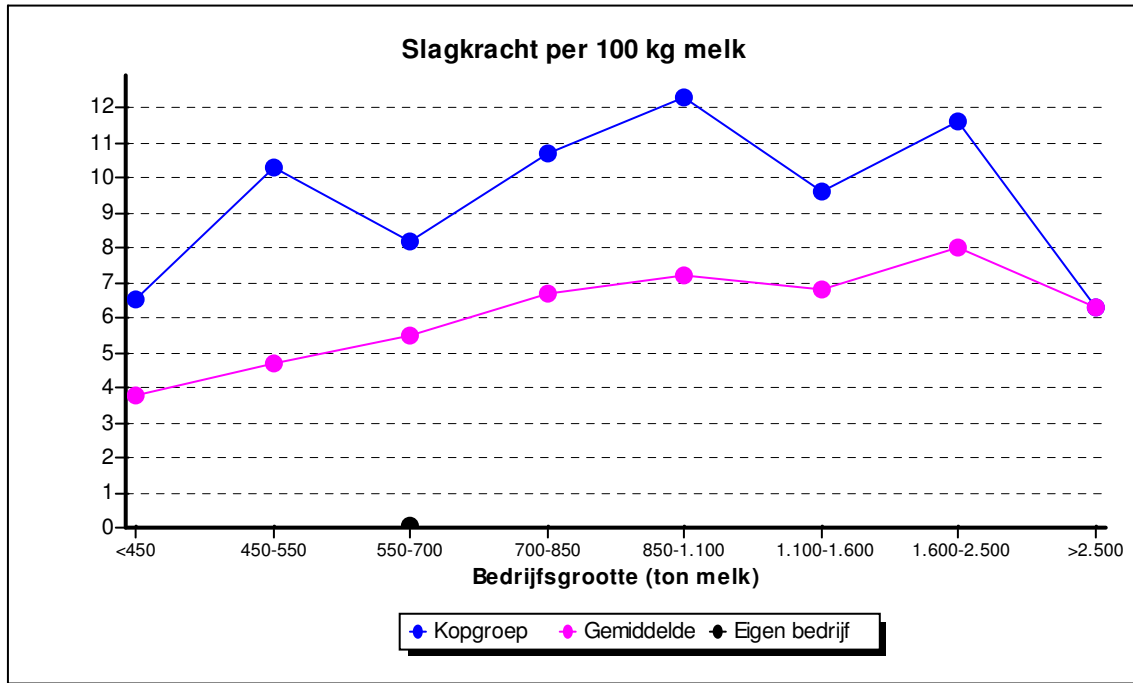
- De planning kan zijn voor lopend boekjaar of volgend boekjaar.
- De bruto geldstroom bij planning is gebaseerd op de behoefte voor investeringen, aflossingen, privé en rente. De realisatie hiervan wordt onderbouwd in de planning van hoofdstuk 3.

*) Bruto geldstroom is het geld uit de totale bedrijfsvoering (opbrengsten -/- variabele kosten -/- uitgaven vaste kosten) dat beschikbaar is op de lopende rekening voor rente, privé uitgaven, aflossing en investering.

**) Cash Flow is de bruto geldstroom na betaling van rente en dus het geld dat beschikbaar is voor privé uitgaven, aflossingen en investeringen.

***) De slagkracht geeft de ruimte op de lopende rekening aan die beschikbaar is voor aflossingen en investeringen, oftewel de ruimte voor het realiseren van uw toekomstplannen.

In onderstaande grafiek is uw slagkracht weergegeven ten opzichte van het gemiddelde van andere bedrijven in de kopgroep (hoogste 25% op basis van bruto geldstroom melkvee vergelijkbaar), in het boekjaar 2009/2010. De resultaten worden weergegeven in relatie tot de bedrijfsomvang.

Is de **slagkracht van uw eigen bedrijf** voldoende voor het realiseren van **uw eigen plannen**?

a

a

3. PLANNING

	Uw planning		2009/2010	
	Totaal	per 100 kg melk	Totaal	per 100 kg melk
Kg melk geleverd	470.000		568.815	
Opbrengsten				
Melk	164.500	35,0	165.193	29,0
Omzet vee	25.000	5,3	19.470	3,4
Aanwas vee	0	0,0	2.177	0,4
Overig melkveehouderij	7.600	1,6	9.264	1,6
	197.100	41,9	196.104	34,5
Variabele kosten				
Veevoer (excl voorraadcorrecties)	29.500	6,3	47.501	8,4
Diergezondheid	6.000	1,3	5.878	1,0
Fokkerij en melkcontrole	7.500	1,6	7.665	1,3
Overige	6.000	1,3	8.016	1,4
Gewasbescherming en zaaizaad	2.500	0,5	0	0,0
Meststoffen	4.800	1,0	5.530	1,0
Mestafvoer	0	0,0	0	0,0
Energie en water	9.300	2,0	9.363	1,6
	65.600	14,0	83.953	14,8
Saldo melkveehouderij	131.500	28,0	112.152	19,7
TSR	21.500	4,6	20.207	3,6
Saldo nevenactiviteiten	0	0,0	1.225	0,2
Vaste kosten (uitgaven)				
Betaalde arbeid	4.650	1,0	0	0,0
Werk door derden	37.000	7,9	34.643	6,1
Werktuigen en installaties	13.000	2,8	18.035	3,2
Grond en gebouwen	2.000	0,4	2.165	0,4
Pacht en waterschap	0	0,0	891	0,2
Quotum (lease)	-15.000	-3,2	0	0,0
Algemene kosten	11.500	2,4	11.374	2,0
	53.150	11,3	67.108	11,8
Bruto geldstroom gehele bedrijf	99.850	21,2	66.476	11,7
Afschrijvingen				
- quotum	17.296	3,7	23.428	4,1
- machines en werktuigen	10.918	2,3	10.918	1,9
- gebouwen	17.648	3,8	17.648	3,1
Totaal afschrijvingen	45.862	9,8	51.993	9,1
Financiële baten en lasten	72.500	15,4	56.073	9,9
Buitengewone baten en lasten	0	0,0	1.967	0,3
Fiscaal resultaat	-18.512	-3,9	-39.623	-7,0

Toelichting:

- Overig opbrengsten melkveehouderij: slachtpremie, SAN, verkoop ruwvoer enz.
- Overige variabele kosten: stro en strooisel, plastic, veeverzekering, transport vee enz.
- TSR en saldo nevenactiviteiten: toeslagrechten, neventakken, werk voor derden, verleen melkquotum enz.

Deze planning kan ook gebruikt worden als input voor TOP-kwartaal. Daarmee kunt u per kwartaal uw geldstroom vergelijken met uw planning.

a

a

4. FINANCIËLE KENGETALLEN

4.1 Financiële kengetallen per 100 kg melk

	<u>Gemiddelde</u>	<u>2009/2010</u>	<u>2008/2009</u>
	excl. BTW	excl. BTW	excl. BTW
Melkproductie	591.126	568.815	578.554
Opbrengsten			
Melk	27,8	29,0	34,2
Omzet vee	2,4	3,4	2,5
Aanwas vee	0,6	0,4	1,1
Overig melkveehouderij	0,7	1,6	1,3
	31,6	34,5	39,1
Veevoer	6,2	8,4	10,2
Diergezondheid	1,0	1,0	1,2
Fokkerij en melkcontrole	0,8	1,3	1,3
Overige	1,0	1,4	1,2
Gewasbescherming en zaaizaad	0,1	0,0	0,0
Meststoffen	0,8	1,0	1,3
Mestafzet	0,1	0,0	0,0
Energie en water	1,2	1,6	1,6
	11,1	14,8	16,9
Saldo melkveehouderij	20,5	19,7	22,2
TSR	3,6	3,6	3,4
Saldo nevenactiviteiten	1,8	0,2	1,6
Vaste kosten			
Betaalde arbeid	0,2	0,0	0,0
Werk door derden	2,6	6,1	6,2
Werktuigen en installaties	6,3	5,1	4,3
	<i>uitgaven</i>		
	<i>afschrijvingen</i>		
Grond en gebouwen	5,4	3,6	7,3
	<i>uitgaven</i>		
	<i>afschrijvingen</i>		
Quotum	2,7	4,1	5,2
	<i>uitgaven</i>		
	<i>afschrijvingen</i>		
Algemene kosten	1,8	2,0	2,6
	18,9	20,9	25,7
Waarvan:			
	<i>uitgaven</i>		
	<i>afschrijvingen</i>		
	11,0	11,8	10,9
	7,8	9,1	14,7
Bruto geldstroom	14,8	11,7	16,3
uit geheel bedrijf			
TSR	-3,6	-3,6	-3,4
Saldo nevenactiviteiten	-1,8	-0,2	-1,6
Betaalde arbeid	0,2	0,0	0,0
Pacht en waterschap	2,2	0,2	0,1
Leasen melkquotum	0,2	0,0	0,0
Bruto geldstroom	12,0	8,1	11,4
uit melkvee ter vergelijking			

Indien u deelneemt aan een van onze studiegroepen staan de gegevens van deze pagina centraal. Voor een goede vergelijkbaarheid corrigeren we voor de bovenstaande posten.

4.2 Vee en voer

Veestapel

Heeft uw veestapel voldoende slagkracht voor de realisatie van uw toekomstplannen?

	<u>Gemiddelde</u>	<u>2009/2010</u>	<u>2008/2009</u>
Jongvee > 1 jaar	37 %	38 %	44 %
Jongvee < 1 jaar	37 %	36 %	40 %
Insteek melkkoeien	30 %	28 %	37 %
Aangekochte dieren	3 %	0 %	0 %
Verkochte melkkoeien	25 %	32 %	28 %
Geboren kalveren	108 %	102 %	98 %
Sterfte jongvee < 1 jaar	15 %	13 %	3 %
Gestorven dieren > 1 jaar	3 %	1 %	1 %

Gemiddelde verkoopprijzen

- Koeien		500	420
- Jongvee		120	420
- Kalveren		150	140

Voerkosten

Totale uitgaven veevoer (€)	36.440	47.501	59.197
Kosten veevoer	36.440	47.501	59.197

Uitsplitsing per 100 kg melk

Krachtvoer	5,1	5,7	7,9
Ruwvoer	0,4	2,0	1,6
Natte bijproducten	0,4	0,5	0,6
Melkpoeder	0,1	0,0	0,0
Mineralen	0,2	0,1	0,1
	<u>6,2</u>	<u>8,4</u>	<u>10,2</u>

Kosten veevoer per 100 kg melk	6	8,4	10,2
---------------------------------------	----------	------------	-------------

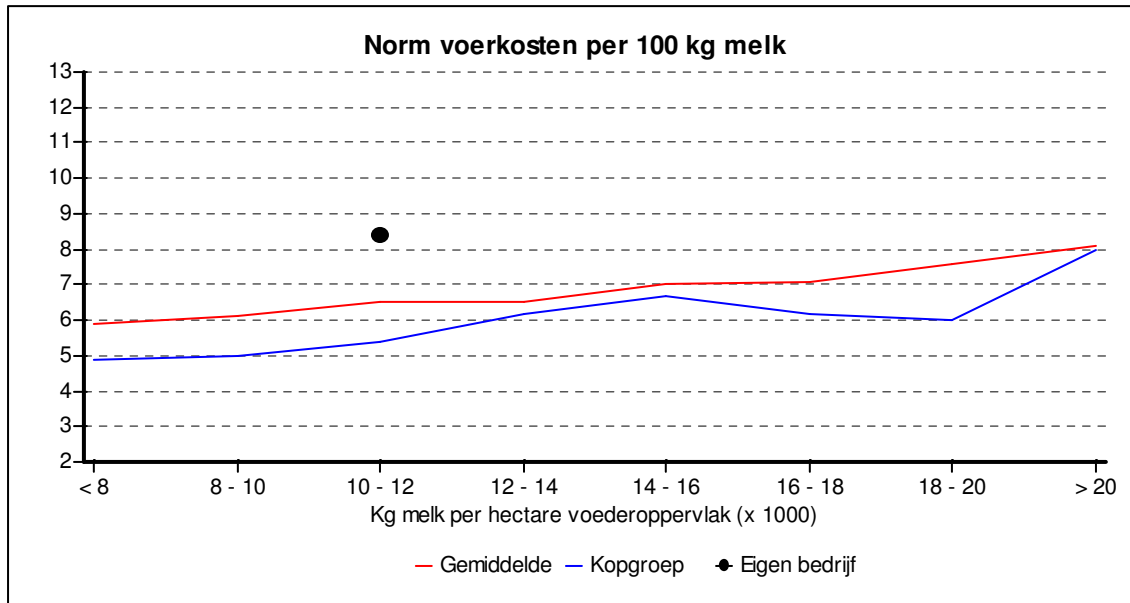
Oorzaken van tegenvallende resultaten kunnen zijn:

- * (Ruw)voeropbrengst per hectare.
- * Benutting eigen voer (broei, schimmel).
- * Extra input krachtvoer/ bijproducten benodigd vanwege productie of gezondheid.
- * Prijzen aangekocht voer.

Oorzaken kunnen echter ook verbeterkansen zijn.

Welke kansen ziet u op uw bedrijf?

In onderstaande grafiek is uw bedrijf weergegeven ten opzichte van uw collega's. Tevens is de relatie zichtbaar tussen voerkosten en kilo's melk per hectare.

4.3 Bewerking en organisatie

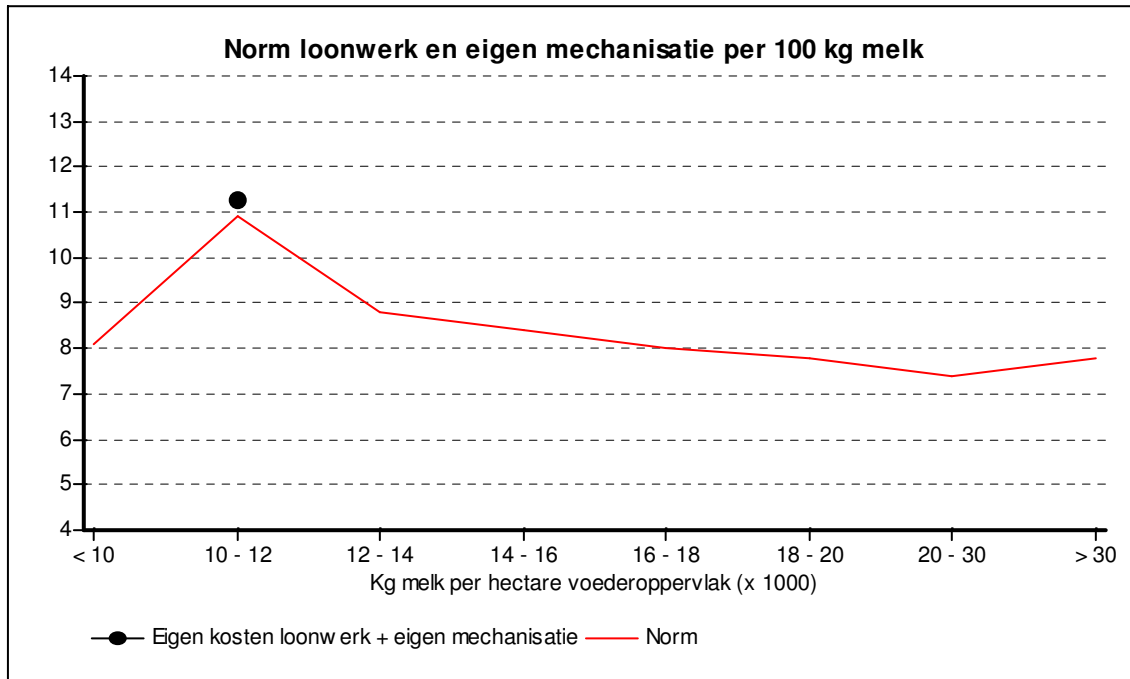
De bewerkingskosten vormen een belangrijk deel van de gehele kostprijs. Veel beslissingen zorgen over een langere periode voor een verandering in de opbouw van deze kosten. De structuur van het bedrijf in relatie tot de gemaakte kosten geeft een beeld van de arbeidsdruk en mogelijke verbeterpunten. De periode dat er op veel bedrijven aan arbeidskracht geen tekort was, is verleden tijd.

Is het nodig om op uw bedrijf stappen te zetten om de arbeidsdruk te verlagen?

	Gemiddelde		2009/2010		2008/2009	
Kengetallen structuur						
Kg melk per ha voederoppervlak	12.700		10.900		11.100	
Kg melk per aanwezige koe	8.060		7.620		8.180	
Kg melk per V.A.K.	407.000		569.000		579.000	
Bewerkingskosten totaal						
- per 100 kg melk	19,6		19,2		18,3	
waarvan						
- werk door derden	2,6		6,1		6,2	
- werktuigen en installaties	6,3		5,1		4,3	
- betaalde arbeid	0,2		0,0		0,0	
- eigen arbeid (op basis van norm)	10,7		7,9		7,8	
	<i>totaal per ha</i>		<i>totaal per ha</i>		<i>totaal per ha</i>	
1. Werk door derden						
- voederwinning grasland	5.700	130	21.451	410	18.366	350
- onderhoud grasland	1.400	30	2.312	40	0	0
- voedergewassen	2.400	610	263	-	1.793	-
- mestaanwending	3.200		9.149		9.487	
- overig	2.400		1.468		6.300	
Totaal	15.200		34.643		35.946	
2. Werktuigen en installaties						
- afschrijvingen	18.700		10.918		14.350	
- brandstof	3.700		1.968		2.043	
- melkmachine/melkrobot	3.312		0		0	
- onderhoud en klein materiaal	11.700		15.788		8.479	
- verzekeringen	500		858		711	
- huur (machines en tank)	500		0		0	
- overig	-200		-580		-617	
Totaal	36.900		28.953		24.965	
3. Betaalde arbeid						
Totaal	1.000		0		0	
4. Eigen arbeid (op basis van norm)						
- norm per V.A.K (€)	45.000		45.000		45.000	
Eigen arbeidskrachten (V.A.K.)	1,40		1,0		1,0	
Totaal	63.000		45.000		45.000	
Financiële analyse per V.A.K.						
- V.A.K. totaal	1,4		1,0		1,0	
Totale opbrengsten	131.000		196.000		226.000	
Saldo	85.000		112.000		129.000	
Bruto geldstroom uit melkvee	50.000		46.000		66.000	

In onderstaande grafiek ziet u uw kosten voor loonwerk, eigen mechanisatie en betaalde arbeid weergegeven ten opzichte van de norm. De norm wordt vastgesteld op basis van meerjaren gemiddelden. De norm wordt weergegeven ten opzichte van het aantal kilo's melk per hectare. Bedrijven met meer kilo's melk per hectare produceren doorgaans ook meer kilo's melk per uur. Grond kan immers veel arbeid vragen.

De verschillen tussen bedrijven vinden vaak hun oorsprong in de voorkeur van de ondernemer zelf. **Waar zit uw persoonlijke voorkeur en die van de eventuele andere vennoten of familieleden?**

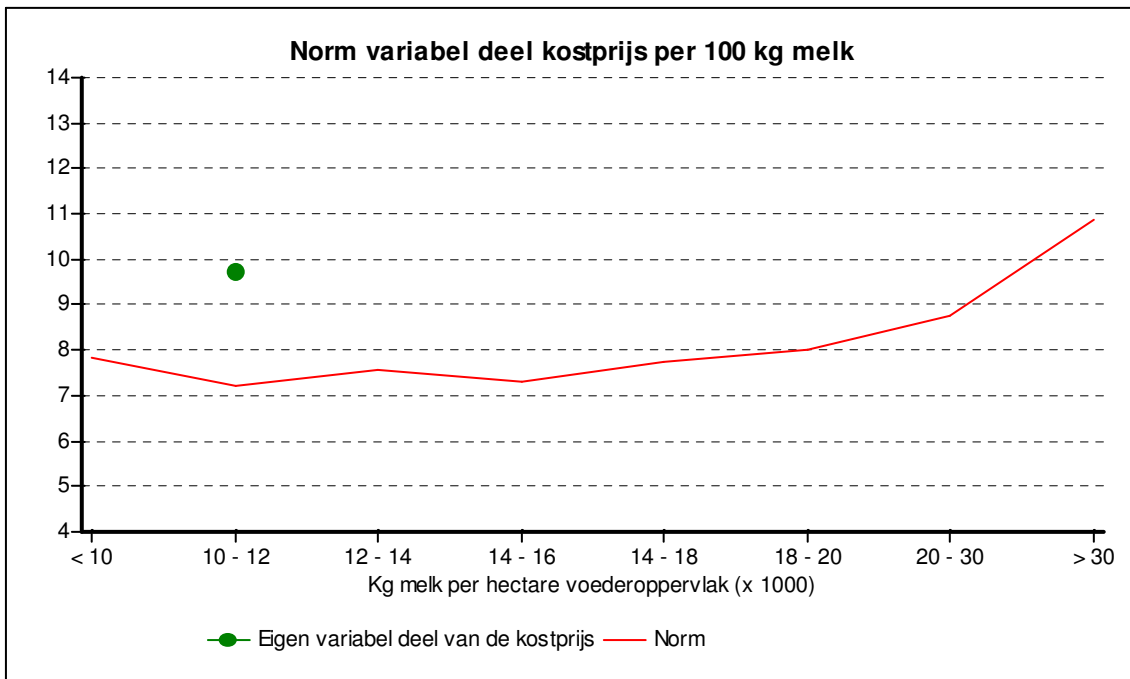
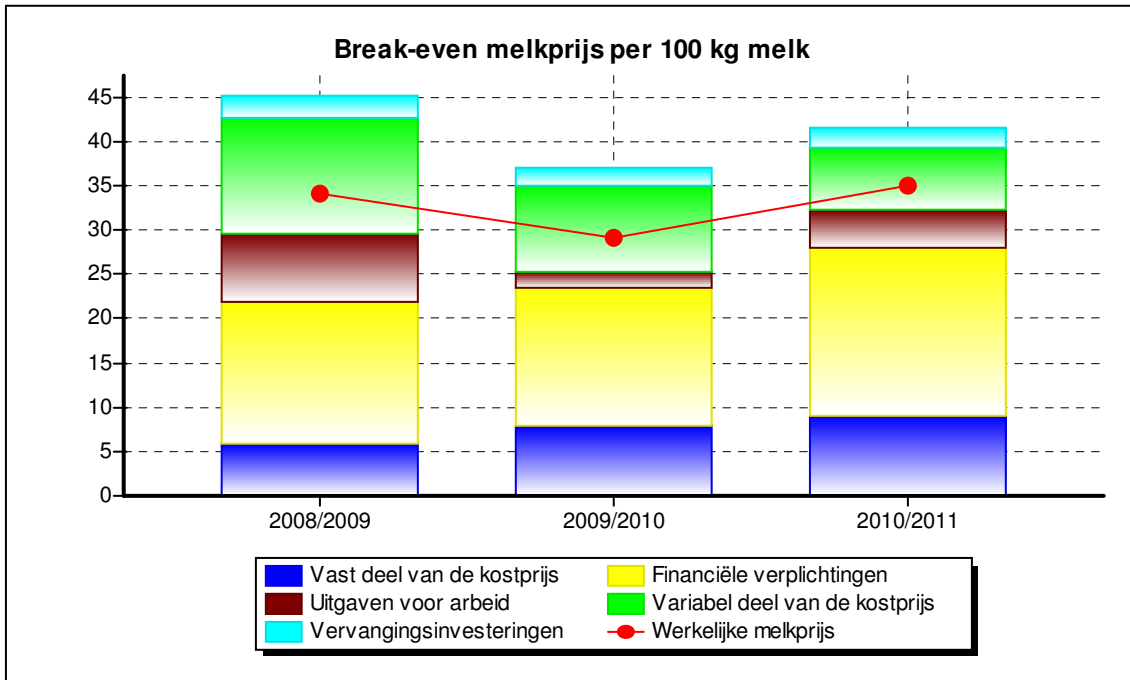

5. BREAK-EVEN MELKPRIJS PER 100 KG MELK

De Break-even melkprijs is de melkprijs die u nodig hebt om op basis van de bestaande bedrijfsvoering aan alle verplichtingen (incl. vervangingsinvesteringen) te kunnen voldoen. Dit is een belangrijke graadmeter voor de gezondheid van uw bedrijf.

	Plan	2009/ 2010 Gem.	2009/ 2010 Top	2009/ 2010	2008/ 2009
Veevoer	6,3	6,2	5,2	8,4	10,2
Diergezondheid	1,3	1,0	0,7	1,0	1,2
Fokkerij en melkcontrole	1,6	0,8	0,7	1,3	1,3
Overige	1,3	1,0	0,9	1,4	1,2
Gewasbescherming en zaaizaad	0,5	0,1	0,1	0,0	0,0
Meststoffen	1,0	0,8	0,7	1,0	1,3
Mestafzet	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Energie en water	2,0	1,2	1,1	1,6	1,6
-/- Omzet vee	-5,3	-2,4	-2,0	-3,4	-2,5
-/- Overig melkveehouderij	-1,6	-0,7	-1,3	-1,6	-1,3
Variabel deel van de kostprijs	7,0	8,0	6,0	9,7	13,1
TSR en saldo nevenactiviteiten	4,6	5,4	4,2	3,8	5,0
Werk door derden	7,9	2,6	1,5	6,1	6,2
Uitgaven werktuigen	2,8	3,1	2,9	3,2	1,8
Uitgaven grond en gebouwen	0,4	1,0	0,8	0,4	0,2
Algemene kosten	2,4	1,8	1,7	2,0	2,6
Vast deel van de kostprijs	13,5	8,5	6,9	11,6	10,8
Pacht en waterschap	0,0	2,2	1,4	0,2	0,1
Lease quotum	-3,2	0,2	-0,2	0,0	0,0
Financiële baten en lasten	15,4	4,6	3,4	9,9	11,6
Aflossingen	6,9	3,6	2,5	5,7	4,3
Financiële verplichtingen	19,1	10,7	7,2	15,7	16,1
Betaalde arbeid	1,0	0,2	0,1	0,0	0,0
Per saldo privé onttrekkingen	3,2	4,6	4,9	1,8	7,7
Uitgaven voor arbeid	4,2	4,7	5,0	1,8	7,7
Vervangingsinvesteringen (voor machines; normatief op basis van afschrijvingen)	2,3	3,2	3,0	1,9	2,5
Break-even melkprijs	41,6	29,6	23,9	37,0	45,1
Break-even melkprijs (excl. TSR)	46,2	33,3	27,5	40,5	48,5
Bodemprijs *)	32,4	22,8	18,4	29,4	38,3
Werkelijke melkprijs	35,0	27,8	28,5	29,0	34,2

*) In perioden met een lage melkprijs kan het soms nodig zijn de aflossingen en/of vervangingsinvesteringen tijdelijk op te schorten. De melkprijs die dan minimaal nodig is noemen we de bodemprijs.

6. FINANCIERING

Bij het aangaan van een financiering wordt gelet op de volgende zaken:

- de ondernemer als persoon met zijn eigen kwaliteiten en visie op de toekomst
- het rendement dat de verplichtingen moet dragen
- de benodigde financiering voor toekomstige **investeringen** of **bedrijfsovername**
- de leeftijd en staat van onderhoud van de aanwezige bedrijfsmiddelen (machines/gebouwen)
- solvabiliteit inclusief de "stille reserves" en de soort aanwezige financieringszekerheden

6.1 Eigen vermogen

Eigen vermogen (incl. stille reserves) is de basis van het bedrijf. Uiteindelijk moeten investeringen ook tot uiting komen in groei van EV of stille reserves op termijn.

Bent u tevreden over de groei van eigen vermogen + stille reserves?

	2009/2010	2008/2009
Quotum	79.270	102.698
Grond en inv. in de grond	555.151	541.828
Gebouwen	320.686	298.534
Machines en installaties	53.937	64.855
Veestapel	73.190	71.013
Overige	237.543	-639.160
Vreemd vermogen	<u>-1.606.047</u>	<u>-677.272</u>
Eigen vermogen	-286.271	-237.505
Solvabiliteit (% eigen vermogen)		
Balans volgens fiscale waardering	-22 %	-54 %

6.2 Vreemd vermogen

	Gemiddelde	2009/2010	2008/2009
Totaal		1.606.000	677.000
- Per kg melkquotum	1,18	2,82	1,20
- Per hectare eigendom	25.000	32.000	13.000
- Per koeplaats	6.900	16.100	

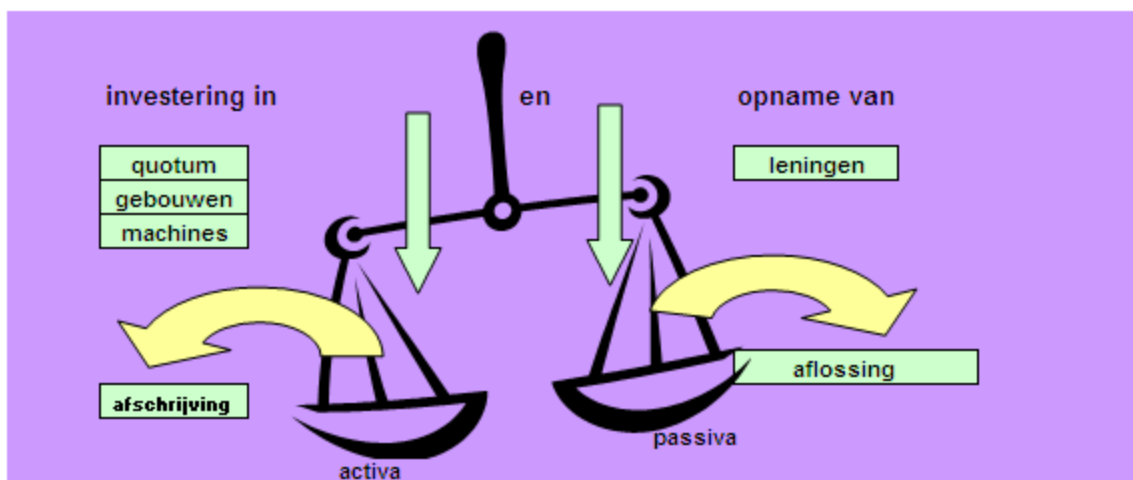
Ooit stond de financiering per ha centraal. Onder invloed van quotering werd de financiering per kg melkquotum steeds belangrijker. De stal (koeplaatsen) neemt een steeds belangrijker positie in voor de toekomst.

Welk kengetal is het belangrijkste in uw situatie?

6.3 Financieringsmogelijkheden

De landbouw wordt steeds kapitaalintensiever. Het aflossen van een financiering betekent concreet reserveren voor een toekomstige investering of overname. Hierdoor worden risico's beperkt en mogelijkheden geschapen. Om een beeld van de aflossingsnelheid te krijgen, is het van belang de afschrijvingen en financieringen inzichtelijk te maken. De financiering van de overname of van grond kan vanuit een ander perspectief worden beoordeeld. Echter, bovenal zal het rendement de financiering mogelijk moeten maken. **Past uw aflossing bij uw eigen toekomstplannen?**

	2009/2010	2008/2009
Aflossing (totaal)	32.400	25.100
Gemiddelde aflossingsnelheid (jaren)	50	27
Maximaal haalbare aflossing (excl. investeringen)	300	-17.500
Maximaal haalbare aflossingsnelheid (jaren)	5.353	-39
Maximaal haalbare financiering (bij 5% rente en 5% aflossing)	454.000	354.000
Per kg melk geleverd	0,80	0,61
Verhouding; financiering op basis van rendement / bestaande financiering (%)	28	52
Afschrijving		
quotum	23.400	30.400
machines/installaties	10.900	14.300
gebouwen/grond	17.600	40.500
overige	0	0
	52.000	85.200
Netto investeringen		
quotum	0	
machines/installaties	0	
gebouwen/grond	53.100	
Voldane financiële verplichtingen (rente, aflossing, pacht en lease)		
totaal	89.400	93.200
per 100 kg melk	15,7	16,1
Betalingscapaciteit	56.333	49.736
Betalingscapaciteit in % van het Vreemd Vermogen	4 %	7 %

Meer aflossen dan de slagkracht die u hebt is moeilijk.

Wat betekent deze investeringscapaciteit voor het beleid in de komende jaren?

a

a

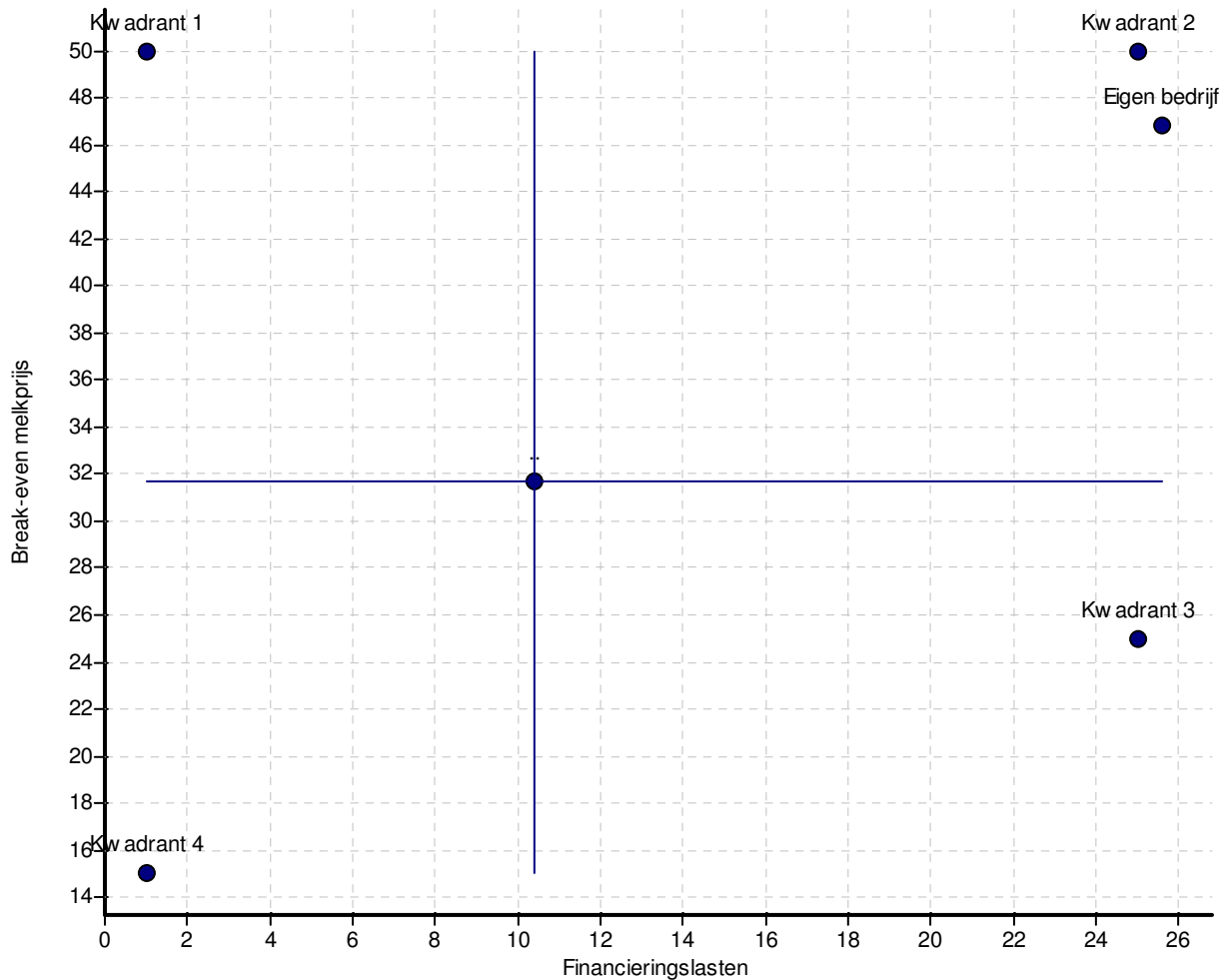
BIJLAGE A: FINANCIËLE RESULTATEN

	<u>Planning</u>	<u>2009/2010</u>	<u>2008/2009</u>
Opbrengsten			
Melk	164.500	165.193	197.684
Omzet vee	25.000	19.470	14.495
Aanwas vee	0	2.177	6.539
Overig melkveehouderij	<u>7.600</u>	<u>9.264</u>	<u>7.304</u>
	197.100	196.104	226.022
Variabele kosten			
Veevoer (excl voorraadcorrecties)	29.500	47.501	59.197
Diergezondheid	6.000	5.878	7.221
Fokkerij en melkcontrole	7.500	7.665	7.469
Overig	6.000	8.016	6.685
Gewasbescherming en zaaizaad	2.500	0	0
Meststoffen	4.800	5.530	7.452
Energie en water	9.300	9.363	9.492
	65.600	83.953	97.515
Saldo melkveehouderij	131.500	112.152	128.508
Vaste kosten			
Werk door derden	37.000	34.643	35.946
Werktuigen	13.000	18.035	10.616
Grond en gebouwen	2.000	2.165	919
Algemene kosten	<u>11.500</u>	<u>11.374</u>	<u>14.913</u>
	63.500	66.217	62.394
Bruto geldstroom melkveehouderij	68.000	45.935	66.113
Correcties op bruto geldstroom			
TSR	-21.500	-20.207	-19.601
Saldo nevenactiviteiten	0	-1.225	-9.477
Betaalde arbeid	4.650	0	0
Pacht en waterschap	0	891	841
Quotum (lease)	<u>-15.000</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
	-31.850	-20.542	-28.236
Bruto geldstroom gehele bedrijf	99.850	66.476	94.350
-/- Financiële baten en lasten	72.500	56.073	67.221
Cash flow	27.350	10.403	27.129
Afschrijvingen			
Quotum	17.296	23.428	30.355
Machines	10.918	10.918	14.350
Gebouwen	17.648	17.648	40.466
Overige	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
	45.862	51.993	85.170
Buitengewone baten en lasten	0	1.967	38.113
Fiscaal resultaat	-18.512	-39.623	-19.928

a

a

Break-even melkprijsmonitor

In de financiële lasten zijn de volgende zaken opgenomen:

- Rente over het vreemd vermogen, gestandaardiseerd op 5%
- Aflossing over het vreemd vermogen, gestandaardiseerd op 25 jaar (4%)
- De pacht zoals werkelijk betaald in het boekjaar
- De leasekosten zoals werkelijk betaald in het boekjaar.

De Break-even melkprijs is herrekend op basis van deze bovenstaande financiële lasten

Uitleg kwadranten

1^e kwadrant: **hoger** dan gemiddeld **Break Even (BE) melkprijs**, **lager** dan gemiddeld **financiële lasten**
Matig technisch management kan oorzaak zijn van verhoging BE melkprijs. Kan er nog worden gestuurd op vakmanschap?

2^e kwadrant: **hoger** dan gemiddeld **BE melkprijs**, **hoger** dan gemiddeld **financiële lasten**
Matig technisch management kan oorzaak zijn van verhoging BE melkprijs. Daarbij ook hoge financiële lasten betekent een risico positie. Wat is de balans tussen rente en aflossing? Top vakmanschap is nodig, focus op aflossing.

3^e kwadrant: **lager** dan gemiddeld **BE melkprijs**, **hoger** dan gemiddeld **financiële lasten**
Positie van toppers in vakmanschap en ondernemerschap. Wat is de risico positie van het bedrijf? Kan de 'winning mood' vastgehouden worden? Behoud van deze positie is de uitdaging.

4^e kwadrant: **lager** dan gemiddeld **BE melkprijs**, **lager** dan gemiddeld **financiële lasten**
Beide posities lijken goed, betekent dit een comfort positie? De comfort positie betekent ook dat hier de grootste fiscale druk aanwezig is. Is er een correctie in infrastructuur gewenst? Wat is het strategische doel van het bedrijf?